

потреба, оскільки на кону дуже дорога ціна - здоров'я і освіта наших дітей, і в перспективі народу України.

Список літератури:

1. Палічук Ю.І., Васильчук А.Г., Курилюк Ю.І. (2015). Олімпійська освіта в засобах масової інформації. Олімпійський рух на теренах Західної України – минуле та сьогодення: матеріали регіонального науково-методичного семінару / За заг. ред. Огністого А.В./ – Тернопіль: В-во СМТ «ТАЙП», 2015. С.109-112
2. Мосейчук Ю.Ю., Палічук Ю.І., (2019). Мотивація формування культури здоров'язбереження у студентів на засадах міждисциплінарної інтеграції. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура. – Івано-Франківськ, 2019. Вип. 33. С. 142 – 144.
3. Yarmak O., Kyselytsia O., Moseychuk Y., Dotsyuk L., Palichuk Y. Comparative analysis of parameters of the physical condition of 17-19-years-old male youths with different motion activity level. *Journal of Physical Education and Sport*. 2018. Vol. 18(1), Art. 37. P. 276-281.

Рак В.І. <https://orcid.org/0000-0002-3231-2418>,
Луцик І.Б. <https://orcid.org/0000-0003-2943-4358>,
Ящик О.Б. <https://orcid.org/0000-0002-8420-3336>

**ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ
МАЙБУТНЬОГО
ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ**

Тернопільський національний педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка

Анотація. В роботі розкрито важливість інформаційно-технічних засобів навчання для формування інформаційної культури майбутнього вчителя фізичного виховання. Акцентовано увагу на використанні мультимедійних комплексів, зокрема інтеактивної дошки для урізноманітнення аудіовізуальних засобів в освітній діяльності педагога. Розкрито специфіку використання мультимедійних засобів для організації та проведення сучасного уроку фізичної культури та особливості методики їх викладання в умовах дистанційного навчання.

Annotation. *The paper reveals the importance of information technology teaching aids for the formation of information culture of a future teacher of physical education. Attention is focused on the use of multimedia complexes, in particular, smartboards for a variety of audiovisual means in the educational activities of a teacher. The specificity of the use of multimedia means for organizing and conducting a modern lesson in physical culture and the peculiarities of the methodology of their teaching in conditions of distance learning are revealed.*

Невід'ємним компонентом фахової підготовки педагогів є формування їх інформаційної культури, що передбачає наявність компетенції використання сучасних інформаційних технічних засобів навчання. В період карантинних заходів через пандемію COVID-19 зростає актуальність використання змішаних форм навчання на різних рівнях освіти, ефективність яких багато в чому залежить від інформаційної культури майбутнього педагога, формування компетентностей щодо знань і вмінь у сфері комунікації в сучасному інформаційному середовищі.

Серед навчальних дисциплін, які передбачені в навчальній програмі підготовки майбутніх вчителів фізичного виховання особливе місце займає курс «Інформаційно-технічні засоби навчання» (ІТЗН), що зорієнтований на практичне використання різноманітних аудіовізуальних засобів в освітній діяльності педагога. Вивчення даного курсу передбачає: набуття вмінь і навичок експлуатації ІТЗН відповідно до санітарно-гігієнічних вимог з дотриманням правил техніки безпеки; розуміння їх дидактичних функцій та врахування методичних особливостей ефективного використання. У більшості сучасні ІТЗН інтегровані та синхронізовані з програмним забезпеченням, що розширює їх функціональні та дидактичні можливості.

У використанні змішаних форм навчання особливе місце займають інтерактивні технічні засоби, серед яких виділяють інтерактивні дошки (ІД). Науковці, практики у своїх працях широко висвітлили дидактичні та методичні аспекти ефективного використання ІД на різних освітніх рівнях і з різних навчальних дисциплін [1,3,4]. Проте можливості ІД на уроках фізичного виховання досліджені недостатньо.

Отож, інтерактивна дошка – це мультимедійний комплекс, що включає в себе сенсорну дошку, проектор, комп'ютер та спеціалізоване програмне забезпечення та драйвери [3]. За

допомогою проектора зображення з робочого столу комп'ютера проектується на поверхню ІД сенсорного типу із зручним зрозумілим інтерфейсом. Це дозволяє здійснювати управління комп'ютером безпосередньо із поверхні дошки. Основними функціональними можливостями ІД є [3]:

- наочне моделювання об'єктів усіх типів і форматів на полі дошки;
- запис звуку і зображення з їх подальшим відтворенням;
- написання тексту на поверхні дошки за допомогою спеціальних фломастерів або набору тексту з екранної клавіатури, стирання або прибирання написаного, збереження в пам'яті комп'ютера всієї інформації, що знаходиться на поверхні дошки;
- редагування інформації в реальному часі, збереження змін, друк на принтері, розсилка електронною поштою;
- розпізнавання рукописних літер і цифр та їх перетворення на друковані, освітлення та затемнення дошки, зашторювання дошки, регулювання та вибір кольору і товщини ліній, можливість швидкого малювання прямих ліній і геометричних фігур тощо;
- дистанційне управління перемиканням комп'ютерних файлів з дистанційного пульта управління;
- великий набір ілюстрацій, фонів, типів слайдів і шаблонів інтерактивних завдань, що підлягають редагуванню;
- імпорт зовнішніх файлів різних форматів;
- використання мережі Інтернет, соціальних мереж.

Використовуючи свій інструментарій, мультимедійна дошка дозволяє працювати з будь-яким програмним забезпеченням, що встановлене на персональному комп'ютері, зокрема MS Word, MS Excel, MS PowerPoint, Adobe PhotoShop, Corel Draw тощо.

При організації та проведенні сучасного уроку фізичної культури необхідно використовувати інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), що дозволить успішно поєднувати не тільки фізичну, але й розумову роботу, розвивати інтелектуальні та творчі здібності учня. Такі заняття з використанням ІКТ дозволяють [2]:

- зробити заняття більш цікавими та ефективними, розвивати мотивацію до навчання;
- учням сприймати мету та завдання уроків у результаті більш зрозумілого та ефективного надання матеріалу;

- надати більше можливостей для розвитку особистих та соціальних навичок;
- звернутися до електронних ресурсів для закріплення матеріалу занять та отримання додаткової інформації щодо теми, яка зацікавила;
- навчити учнів працювати більш творчо, відтак підвищити рівень самооцінки.

Слід зауважити, що якщо ще декілька років назад запровадження занять з використанням ІКТ було ускладнено з причини недостатньої наявності персональних інформаційних технічних засобів у всіх студентів, то сьогодні ця проблема повністю нівельована. Для прикладу соціологічне опитування студентів фізичного факультету ТНПУ показало, що 40,5% студентів у своєму користуванні мають 3 і більше персональних інформаційних технічних засобів, зокрема комп'ютери ноутбуки, планшети і смартфони. У 35,7% наявними є 2 засоби – комп'ютери або ноутбуки та смартфони. І тільки 23,8% мають один засіб – комп'ютер або смартфон [5].

Цікавим є також той факт, що якщо у 2017 році 86% опитаних студентів факультету фізичного виховання ТНПУ використовували мережу Інтернет для комунікації, то в 2020 році цей показник дорівнював 100%. Першочерговою причиною цього є, звичайно, впровадження карантинних заходів і перехід в он-лайн простір спілкування, в тому числі й дистанційне навчання.

Таким чином, реалії сучасного життя зумовлюють збільшення використання власних інформаційних технічних засобів з підвищеними функціональними можливостями та технічними характеристиками.

Що стосується інтерактивної дошки, то цей сучасний технічний засіб у сфері фізичної культури дає можливість педагогам урізноманітнити лекційні, семінарські, практичні, онлайн та секційні заняття, використовуючи функціональний потенціал інструментарію ІД, її інформаційний ресурс та ресурс мережі Інтернет. Так, програмне забезпечення мультимедійної дошки дозволяє зміщувати та динамічно модифікувати об'єкти і написи, виділяти ключові області, додавати коментарі до текстів, малюнків, діаграм і відео.

З точки зору дидактичного засобу у фізичному вихованні ІД може бути електронним тренером, який детально демонструє ту чи іншу вправу, правила її виконання, вплив на групу м'язів та результат. Ці функції можна поєднати з музичним супроводом, світловими ефектами та текстовою візуалізацією (наприклад,

для дітей з погіршеним слухом). ІД може бути під'єднана до комунікаційних ІТ-платформ та сервісів, відтак нівелюються просторові бар'єри. В такому випадку учні, які не можуть з певних причин бути разом офлайн, будуть займатися у віртуальному спільному просторі. Таким чином можна влаштувати батли, змагання, передачу досвіду тощо. Таке заняття наповнить урок інтерактивом, живими емоціями, сучасним компонентом, діти зможуть навчатися в ігровій формі.

Інформацію, відображену на інтерактивній дошці, можна зберегти, зупинити, скоригувати швидкість трансляції, приховати для показу у необхідний момент, роздрукувати, відправити електронною поштою чи комунікаціями соцмереж, помістити на сайт.

До інтерактивної дошки можуть бути підключені акустична система, документ-камера, цифровий фотоапарат або відеокамера, смартфон, що дозволяє продуктивно використовувати їх інформаційний потенціал.

Програмне забезпечення на основі багатодієвої колекції наочних зображень, що подане в опції «Галерея» в комплекті з ІД, інформаційного Інтернет ресурсу дозволяє створювати відеоуроки, навчальні посібники. У режимі зупинки відтворення в потрібному місці можна ставити питання, обговорити проблему, перевірити рівень засвоєння навчальної інформації.

На рисунку 1 та 2 відображено галерею, що містить широкий спектр різноманітних видів спорту, базу малюнків інвентарю, схем полів та спортивних майданчиків тощо. Галерею можна оновлювати.

Так, для прикладу на рисунку 2 показано можливість моделювання, обговорення чи аналізу тактики тренування або проведення матчу з футболу в інтерактивному режимі.

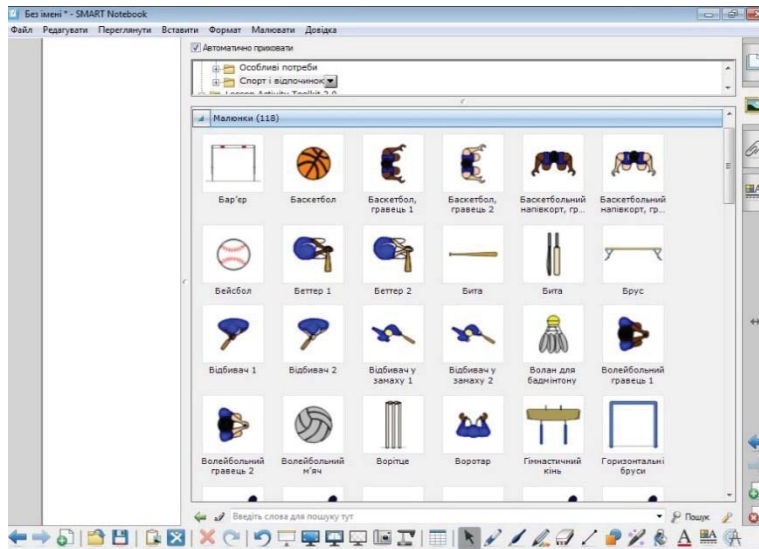

Рис. 1. Галерея зображень з галузі спорту

Деякі матеріали до заняття можна підготувати заздалегідь і прив'язати їх до інших ресурсів, які будуть доступні на занятті. Це забезпечить оптимальний темп уроку та збереже час на обговорення.

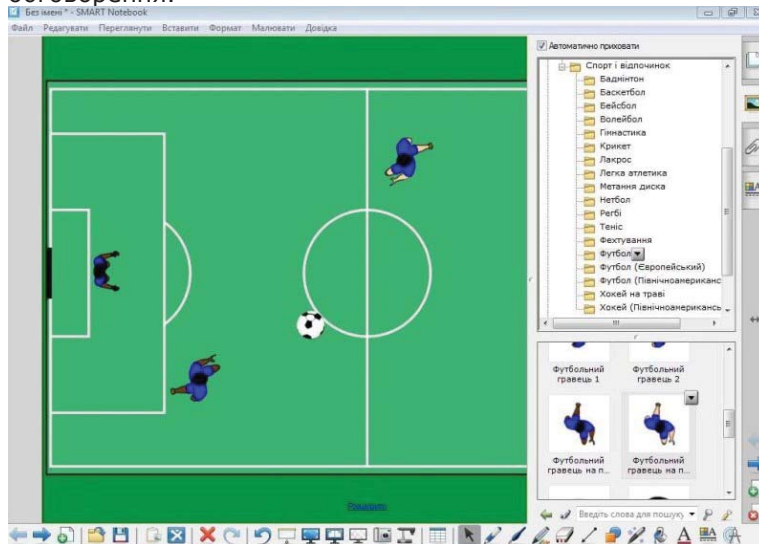

Рис. 2. Моделювання тактики тренування

Застосовуючи мультимедіа для навчальних цілей, можна подавати інформацію у вигляді аудіо- чи відеорежиму. Актуальним є використання ІД для демонстрації відеоінформації з Інтернет-ресурсів спортивного характеру (чемпіонатів, спортивних змагань різного рівня, турнірів, майстер-класів з різних видів спорту, технік та ін.) у звичайному та 3D форматі (рис. 3).

Рис. 3. Демонстрація спортивних змагань

Таким чином, оволодіння технікою роботи в інтегрованому інформаційному середовищі надає можливість цікаво і творчо модернізувати існуючі та впровадити новітні технології і форми освітнього процесу. Мультимедійні засоби навчання не можуть замінити педагогів, але у комплексі з іншими методами, засобами, прийомами вони поліпшують та урізноманітнюють навчально-виховну діяльність, підвищуючи ефективність роботи вчителя фізичного виховання.

Висновки.

В умовах дистанційного навчання необхідним стає розробка та використання інформаційно-дидактичних матеріалів на базі ІТЗН у своїй предметній сфері. Інтеактивні дошки у комплексі з іншими мультимедійними засобами та програмним забезпеченням дають змогу створювати авторські методичні фахові розробки, зокрема й в галузі фізичної культури.

Інтерактивна дошка дає можливість педагогам урізноманітнити лекційні та практичні заняття і в процесі проведення занять з фізвиховання може бути електронним

тренером, який детально демонструє ту чи іншу вправу, правила її виконання, вплив на групу м'язів та результат. Під'єднання ІД до комунікаційних ІТ-платформ та сервісів нівелює просторові бар'єри і дозволяє займатися у віртуальному спільному просторі з використанням ігрових технологій, що наповняє заняття інтерактивом та живими емоціями.

Використання сучасних інформаційно-технічних засобів навчання, в тому числі й інтерактивної дошки, дозволить мотивувати учнів до здобуття знань; стимулювати інтерес до самоосвіти; заохочувати потребу в додаткових знаннях та компетенціях, а для педагога – отримати натхнення від своєї діяльності, зацікавленість процесом навчання, стимул до пошуку нових цікавих, сучасних форм та методів.

Список літератури:

1. Дуткевич Т.В. Психологічні основи використання інтерактивних методів навчання у процесі підготовки спеціалістів з вищою освітою / Т. В. Дуткевич // Використання інтерактивних методів та мультимедійних засобів у підготовці педагога: зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський : Абетка-Нова, 2013. – С. 26-33.
2. Качан О.А. Упровадження інноваційних технологій у фізкультурно-оздоровчу та спортивну діяльність закладів освіти: навчально-методичний посібник – Слов'янськ: Витоки, 2017. – 138 с.
3. Лебедєва В. В. Застосування інтерактивного обладнання в професійній діяльності майбутнього вчителя Збірник наукових праць «Педагогіка та психологія». – Харків, 2016. – Вип. 52
4. Рак В. І., Ящик О. Б. Об'єктно-орієнтований підхід до створення та використання засобів сучасних комп'ютерних технологій при поглибленому вивченні інформатики / // Проблеми та перспективи наук в умовах глобалізації : матеріали всеукраїнської конференції. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2012. – С. 291-297.
5. Туранов Ю.О. Рак В.І. Використання ресурсів мережі Internet майбутніми вчителями фізичної культури та фахівцями фізичної культури і спорту Фізико-математична освіта. Науковий журнал вип. 4(18). Суми 2018 С. 161-166.